
Inspekční zpráva

Termín konání komplexní inspekce: 10. – 14. únor 2003

Adresa: Komenského 151, 542 32 Úpice

Identifikátor školy: 600 101 941

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY A ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Základní škola Bratří Čapků, Úpice, Komenského 151, Okres Trutnov (název je takto uveden v platném rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení) je plně organizovanou školou. Zřizuje ji město Úpice, Pod Městem 624, 542 32 Úpice a je příspěvkovou organizací. Škola sdružuje základní školu s kapacitou 500 žáků, školní družinu a školní klub s kapacitou 272 žáků a školní jídelnu s kapacitou 450 jídel.

Ve školním roce 2002/2003 se v osmnácti třídách učí 387 žáků, ve dvou specializovaných třídách (VI. C a IX. C), určených pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení, se vzdělává 18 žáků. Žáci 1. – 3. ročníku a 6. – 9. ročníku se učí podle vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16 847/96-2, se zapracovanými pozdějšími doplňky čj. 25 018/98-22. Žáci 4. a 5. ročníku se učí podle vzdělávacího programu Obecná škola, čj. 12 035/97-20. Ve dvou odděleních školní družiny je zapsáno 46 žáků a v patnácti odděleních školního klubu, který je organizován jako zájmové kroužky, je zapsáno 198 žáků.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy základní školy, školní družiny a školního klubu (pouze vedoucí školního klubu – viz součásti školy) vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy ve skupině předmětů na prvním stupni základní školy, na druhém stupni základní školy v předmětech český jazyk, matematika, dějepis, zeměpis a ve volitelném předmětu seminář ze zeměpisu, přírodopis a ve skupinách přírodovědných, společensko-výchovných a esteticko-výchovných předmětů vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- průběhu a výsledku vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů,
- výchovně-vzdělávací činnosti školní družiny a školního klubu.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení personálních podmínek se vztahuje ke všem pedagogickým pracovníkům základní školy, školní družiny a k vedoucí školního klubu.

Ve školním roce 2002/2003 působí v základní škole, školní družině a školním klubu celkem dvacet osm pedagogů. Z tohoto počtu učí v základní škole dvacet sedm pedagogů. Dvacet učitelů je odborně a pedagogicky způsobilých pro výuku na prvním, nebo na druhém stupni základní školy. Dva učitelé jsou odborně způsobilí, nikoliv pedagogicky, protože jejich vysokoškolské neučitelské vzdělání odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně vzdělávacího předmětu, ale

pedagogické vzdělání, které si jeden učitel doplnil a druhá učitelka si jej doplňuje, je zaměřené pro jiný stupeň školy. Pro výuku ostatních předmětů, jež mají v úvazku, však odbornou a pedagogickou způsobilost nemají. Tři učitelé neabsolvovali vysokoškolské studium (jedna učitelka v současné době studuje), nejsou tudíž odborně ani pedagogicky způsobilí pro výuku v základní škole. Jedna učitelka, s vysokoškolským vzděláním v oboru vychovatelství, a obě vychovatelky školní družiny, se středoškolským vzděláním v oboru vychovatelství, nejsou také odborně a pedagogicky způsobilé pro výuku v základní škole. Při přidělování úvazků ředitel školy zohledňuje vzdělání i zkušenosti pedagogů, pouze ojedinele na druhém stupni učí pedagogové s kvalifikací pro první stupeň (celkem dva), na prvním stupni učí jedna učitelka s kvalifikací pro druhý stupeň. Výuku těchto předmětů přiděluje ředitel školy učitelům podle jejich odbornosti. Z celkového počtu hodin je odborně a pedagogicky způsobilými učiteli vedeno 70,6 % výuky. Výchovná poradkyně neabsolvovala kvalifikační studium pro funkci výchovných poradců. Vedoucí školního klubu (zabývající se touto činností na 50 % pracovního úvazku) organizuje aktivity klubu a má odpovídající kvalifikaci stejně jako obě vychovatelky školní družiny.

Poradní a metodické orgány školy jsou ustaveny. Pracuje zde pedagogická rada, metodické sdružení učitelů prvního stupně a pedagogů pro mimoškolní činnost a sedmáct předmětových komisí. Jejich činnost je plánovitá, v případě metodického sdružení doložená zápisy. Zápisy ze schůzí předmětových komisí nejsou vedeny, ale jejich vedoucí pololetně vypracovávají hodnocení činnosti. Péče o začínající a nekvalifikované pedagogy je zajištěna uvádějícími učiteli. Vzájemné hospitace učitelé neprovádějí. V průběhu prvního pololetí vedení školy uskutečnilo u začínající učitelky, která učí prvním rokem a nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, jednu hospitaci. Začínající a nekvalifikovaní učitelé mají možnost kdykoli konzultovat své problémy s vedením školy. Výchovná poradkyně sice neabsolvovala kvalifikační studium pro funkci výchovných poradců, je však zkušenou učitelkou a má dobrý přehled o vycházejících žácích a o jejich zájmech o budoucí uplatnění. Při zajišťování péče o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou Trutnov. Dále organizuje pro žáky akce zaměřené na volbu povolání, aktuální informace o této problematice mají žáci rovněž k dispozici na tematicky zaměřené nástěnce.

Vedení školy vykonává kontrolní a hospitační činnost. Zaměření hospitací je uváděno v plánech práce, plánování hospitací ředitel a zástupce vzájemně konzultují. Ve školním roce 2001/2002 vykonal ředitel školy sedmáct a zástupce ředitele osm hospitací, ve školním roce 2002/2003 realizoval k datu inspekce ředitel školy šest a zástupce ředitele tři hospitace. Rozborům výsledků hospitací je věnována patřičná pozornost. Ze všech vykonaných hospitací vedení školy odpovědně zpracovává záznamy, jež podepisují hospitující i hospitovaný. Záznamy dokladují rovněž kontrolu čtvrtletních písemných prací z matematiky a kontrolních prací z českého jazyka. Prioritou kontrolní a hospitační činnosti je sledování kvality výuky a plnění osnov. Vedení školy rovněž průběžně kontroluje činnosti zajišťující provoz školy.

Vedení školy výsledky zjištěné kontrolou analyzuje a získané poznatky využívá při organizování, řízení a plánování výchovně vzdělávacího procesu. Učitelé jsou seznamováni se závěry na jednáních pedagogické rady a při provozních poradách.

Vedení školy podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků, pedagogové se účastní seminářů a kurzů na základě vlastního zájmu, účast na seminářích je korigována pouze z organizačních důvodů. Učitelé upřednostňují akce pořádané Pedagogickým centrem Hradec Králové - středisko Trutnov.

Kritéria pro stanovení nenárokových složek platu jsou vedením školy určena a jsou součástí Vnitřního platového předpisu, se kterým byli zaměstnanci seznámeni. Osobní ohodnocení učitelů

je diferencované, odměny za mimořádnou práci jsou zpravidla udělovány ihned v následujícím měsíci.

Organizační strukturu školy stanovuje organizační schéma školy. Rozdělení úkolů mezi ředitele a zástupce je funkční a logické. Vnitřní řád školy je zpracován. Kompetence pracovníků jsou určeny v jednotlivých pracovních náplních. Školní řád vychází z Úmluvy o právech dítěte a jsou v něm vymezeny nejen povinnosti, ale i práva žáků (a práva rodičů). Dále obsahuje pokyny a organizační záležitosti týkající se docházky do školy a článek věnovaný zacházení se školním majetkem.

Vnitřní informační systém vychází z pravidelných týdenních porad vedení školy, z jednání pedagogické rady a z provozních porad konaných podle potřeby. Aktuální informace sděluje pracovníkům vedení školy osobně. Žákům jsou předávány informace hlavně prostřednictvím třídních učitelů, využívány jsou také nástěnky. Od listopadu roku 2002 škola vydává vlastní časopis nazvaný „Trhlej svět“, na jeho přípravě se podílejí především dvě žákyně ve spolupráci se zástupcem ředitele.

Vnější informační systém je zabezpečován organizováním třídních schůzek, které se konají nejméně dvakrát ročně, a dále podle potřeby. Výbor rodičů či rada školy nejsou zřízeny, plenární schůze rodičů nejsou svolávány. Kromě třídních schůzek škola informuje rodiče pomocí informačních letáků a prostřednictvím pravidelné rubriky v Úpických novinách. Ve městě je umístěno několik skříněk, kde škola uvádí důležité informace, zajímavosti a prezentuje žákovské práce. Ty jsou vystavovány rovněž v místním muzeu a knihovně. O aktivitách školy je možné se informovat na jejích webových stránkách.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Školu tvoří dvě třípodlažní budovy, v nichž jsou odděleně umístěny oba stupně základní školy. Budovy jsou propojeny v prvním poschodí školní jídelnou a v přízemí žákovskými šatnami. Kmenové učebny jsou rozmístěny v jednotlivých podlažích, některé kabinety, učebny a místnost pro činnosti školního klubu a výuku praktických činností (dílna, učebna šití) se nalézají ještě v podkroví. Učebny prvního i druhého stupně ZŠ jsou vybaveny novým, někde i starším žákovským nábytkem. Jeho velikost je přizpůsobena specifickým požadavkům žáků jednotlivých věkových kategorií. V učebnách 1. stupně jsou umístěny pomůcky aktuálně používané ve výuce, např. nástěnné tabule, přehledy učiva, mapy, přírodniny, demonstrační mapy. Klavíry jsou umístěny v jedné učebně a jídelně, dále jsou k dispozici dva keybordy a nástroje Orffova instrumentáře. Pro žáky prvních ročníků je v učebnách vytvořen relaxační prostor. Výzdoba tříd a chodeb v této budově je na velmi pěkné, estetické úrovni, vypovídá o činnostech žáků i pedagogů.

Prostředí hlavní budovy (budova 2. stupně ZŠ) dotváří obrazová výzdoba, která se váže k regionu, a na chodbách květinová výzdoba. Učebny v této budově mají standardní výbavu bez trvale zabudované didaktické techniky, vnitřní výzdoba je méně podnětná. V obou budovách školy je udržována čistota a pořádek.

Prostory pro výuku z psychohygienického hlediska většinou vyhovují základním požadavkům. Výjimkou jsou místnosti v podkroví hlavní budovy - kmenová učebna (třída IX.C) a místnost školního klubu, které nevyhovují prostorově. Také na 1. stupni se nacházejí prostorově nevyhovující učebny, v nichž vzhledem k počtu žáků musí být část žákovských stolků postavena

bokem směrem k tabuli. Osvětlení v některých třídách dle subjektivního zjištění má malou intenzitu.

Samostatně je zařízena učebna výpočetní techniky. Je vybavena třinácti počítači, které jsou připojeny na internet. Další počítače jsou umístěny v ředitelně, ve sborovně a v kabinetech učitelů. Některé kmenové učebny na druhém stupni jsou zařízeny a využívány jako odborné učebny k výuce fyziky, chemie, přírodopisu, výtvarné a hudební výchovy. Jejich vybavení je na různé úrovni, ale je funkční a je zaměřeno k výuce daného předmětu. K dispozici je rovněž laboratoř fyziky a chemie, ve stádiu budování je školní knihovna.

K výuce tělesné výchovy jsou využívány dvě účelově zařízené tělocvičny, obě vybavené potřebným tělocvičným nářadím, schází však vlastní hřiště. Žáci s učiteli musí v jarních a podzimních měsících docházet na hřiště, vzdálené asi čtvrt hodiny chůze. V areálu školy je k dispozici pouze doskočiště na skok daleký.

Žáci jsou vybaveni základními učebnicemi (chybí učebnice pro výuku rodinné výchovy a hudební výchovy na 1. stupni), pracovními sešity a dalšími školními potřebami. Vedení školy ve spolupráci s metodickými orgány objednává pro žáky ucelené řady učebnic. Dbají na to, aby byla zajištěna návaznost mezi jednotlivými ročníky. Ve škole je k dispozici didaktická technika a učební pomůcky pro výuku většiny povinných předmětů, pouze částečné je vybavení pro předmět praktické činnosti. Pomůcky jsou umístěny převážně v kabinetech vyučujících, v laboratoři, v kmenových učebnách, učebnice ve skladu učebnic. Vždy jedna učebna v podlaží budovy druhého stupně je trvale vybavena didaktickou technikou – televizor s možností připojení videorekordéru. Pro výuku hudební výchovy je k dispozici HIFI věž, radiomagnetofon, pianino či klávesový nástroj.

Stav učebních pomůcek a didaktické techniky je předmětem zájmu vedení školy. Otázky spojené s jejich doplňováním, udržováním a modernizací jsou řešeny ve spolupráci s předmětovými komisemi a metodickým sdružením. Problematiku materiálních podmínek rovněž sleduje vedení školy v rámci dlouhodobé koncepce školy.

Vedení školy má velmi přesný přehled o počtu a umístění pomůcek a didaktické techniky. Používání učebních pomůcek ve výuce je časté, účelné a provádí je většina vyučujících. Využívání didaktické techniky je však velmi rozdílné. Kontrola využívání materiálních zdrojů je prováděna v rámci hospitací a jeví se v tomto směru málo účinná.

Pro dvě oddělení školní družiny jsou ve škole zřízeny dvě herny, obě se nacházejí v přízemí budovy 1. stupně. Jsou zde umístěny stoly a židle nevhodné velikosti pro žáky školní družiny, zapsané z 1. – 3. ročníků. Vybavení hrami, hračkami, knihami a dalšími pomůckami pro činnost školní družiny je postačující. Výzdoba školní družiny odpovídá věku docházejících žáků, jsou využívány jejich výkresy a výrobky.

Pro činnost školního klubu je určena jedna místnost v podkroví, vybavená jen velmi skromně nábytkem. V místnosti není žádná výzdoba, žádné nástěnky, žádné výrobky. Vzhled učebny nevyovídá o činnostech tam provozovaných.

Úroveň materiálně-technických podmínek je hodnocena stupněm průměrný, podmínky školního klubu jsou pouze vyhovující.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE

Realizace vzdělávacích programů

Výuka na prvním i druhém stupni základní školy je v souladu s učebními plány obou zvolených vzdělávacích programů, škola vyučuje podle platných učebních osnov.

Povinná dokumentace je vedena odpovědně a v požadovaném rozsahu, při vyplňování třídních výkazů a katalogových listů se objevují drobné formální nedostatky.

Kontrolovaná povinná dokumentace vedená školou průkazným způsobem zachycuje průběh a výsledky vzdělávání a výuky.

Systém kontroly naplňování učebních plánů, osnov i analýza výsledků jsou v souladu s potřebami školy.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ VE SKUPINĚ PŘEDMĚTŮ V 1. – 5. ROČNÍKU

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání vychází z poznatků sledovaných při výuce, z rozboru vzorku náhodně vybraných písemných prací, z ústních projevů žáků, z rozhovorů s vyučujícími a vedením základní školy. Využity byly i další materiály školy. K posouzení kvality výchovně-vzdělávací činnosti byly uskutečněny hospitace ve všech třídách 1. – 5. ročníku v hodinách českého a německého jazyka, matematiky, prvouky, přírodovědy, vlastivědy, výtvarné a tělesné výchovy i praktických činností. Byla zhlédnuta hudebně taneční akademie, ve které vystupovali žáci školy.

Pedagogický sbor prvního stupně je stabilizovaný, převážnou část výuky zajišťují kvalifikovaní učitelé. V deseti třídách učí celkem patnáct pedagogů. Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku na prvním stupni splňuje devět pedagogů, dvě vyučující mají způsobilost pro vychovatelství, jedna pro výuku předmětů na druhém stupni a tři jsou bez odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku v základní škole. Skutečnost, že ne všichni svým vzděláním splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, se projevila u těchto učitelů ve kvalitě výuky zejména v oblasti používaných metod a forem práce.

Všechny sledované vyučovací jednotky byly pečlivě připravené a promyšlené, probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami obou vzdělávacích programů. Učební osnovy jsou plněny, k duplicitě učiva nedochází. Vzdělávací cíle formulovali učitelé v návaznosti na probíraná témata, byly voleny přiměřeně k věku žáků i aktuálnímu složení třídy. Didaktické zásady byly dodržovány, učitelé většinou zadávali jasné organizační pokyny, navazovali na předcházející osvojené poznatky žáků. Kvalita výuky v hospitovaných hodinách byla rozdílná v závislosti na invenci, tvořivosti i pedagogických zkušenostech jednotlivých učitelů. Někdy se objevovala nevyvážená struktura vyučovací jednotky s malým časovým prostorem na shrnutí učiva a vyhodnocení práce žáků.

Ve většině sledované výuky byli žáci motivováni v úvodu, ale i průběžně zařazováním soutěživých prvků a pozitivním hodnocením. Učitelé využívali příklady ze života dětí, navazovali na jejich předchozí zkušenosti. Výchozí znalosti žáků prověřovali především formou společného ústního i písemného opakování. Pokládané otázky při opakování učiva nebyly zaměřeny pouze na jeho pamětní osvojení, ale také na pochopení vzájemných vztahů a souvislostí a následně na aplikaci učiva. Snahu a pokrok jednotlivců učitelé průběžně oceňovali. V některých hodinách byli žáci vedeni k sebehodnocení i k hodnocení výkonů spolužáků.

V ojedinělých případech byl uplatňován frontální styl výuky s dominující rolí učitele. Převažovalo však činnostní vyučování, kdy měli žáci příležitost aktivně se podílet na vzdělávání a získávat vědomosti vlastní činností. Zvolené formy a metody práce (např. skupinová výuka, projektové vyučování, práce podle výukových programů na počítačích) umožňovaly žákům rozvíjet jejich představivost, smysl pro originalitu, získávat nové pracovní dovednosti a návyky. Využití dalších zdrojů informací, pomůcek a celková materiální podpora výuky byly na velmi dobré úrovni.

Zásady psychohygieny byly ve sledovaných hodinách dodržovány zařazováním různých forem práce, přiměřeným střídáním činností žáků i průběžným větráním. Psychohygienické podmínky žáků ve výuce byly negativně ovlivněny nevyhovujícím osvětlením tříd a malou velikostí některých učeben. Pitný režim je zajištěn, žáci mohou odebírat ve školní jídelně čaj či svačinky včetně nápojů.

Navštívené hodiny byly řízeny účelně a srozumitelně. Učitelé oznámili žákům cíl hodiny a předpokládaný průběh. Učivo navazovalo na probíranou látku, výběr, sled a množství informací byly přiměřené. Učitelé často střídali klasické metody a formy práce se skupinovou výukou, využívali učebnice, pracovní sešity, pomůcky i audiovizuální techniku (videoprogram, poslech z magnetofonu, diferencované činnosti žáků s výukovými programy na počítačích). Individuální potřeby a schopnosti žáků byly zohledňovány. Reedukační a kompenzační péči o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení zajišťují proškolené dyslektické asistentky, ty mají k dispozici i speciální reedukační program na dvou počítačích v budově prvního stupně. Ve výuce německého jazyka používaly učitelky kazetové radiomagnetofony a v jednom případě počítačové programy instalované v učebně informatiky v budově druhého stupně. Integrovaná žákyně druhého ročníku s mentálním postižením má svoji asistentku a je jí věnována všestranná péče i ze strany třídní učitelky. Žáci ji přijímají vstřícně.

Organizace výuky umožňovala uplatnění všem žákům. Při zadávání úkolů vyučující respektovali zásadu přiměřenosti, pomáhali v případě potřeby žákům při samostatné práci, často diferencovali činnosti podle potřeb jednotlivců. Učili žáky sebekontroly a odpovědnosti. V závěru sledovaných hodin učitelé většinou shrnuli učivo, někdy i analyzovali chyby. Vyučovací čas byl využíván účelně.

V předmětech s výchovným zaměřením se žáci spontánně zapojovali do všech realizovaných činností. Kytarový doprovod učitelky ke zpěvu žáků, průběžná motivace a přirozená komunikace vytvářely předpoklady pro rozvoj zájmu žáků o hudbu. Žáci znají řadu písní. Ve výtvarné výchově i praktických činnostech převažovala nápaditá a kreativní práce, učitelé se snažili citlivě žáky vést a rozvíjet jejich estetické citění. Výuka těchto předmětů probíhala v kmenových učebnách. Pro plnění dalších tematických celků předmětu praktické činnosti chybí materiální vybavení (konstrukční stavebnice, pozemek atp.). Výuka tělesné výchovy probíhala ve školních tělocvičnách, či venku na sněhu.

V předmětech naukových i v předmětech s výchovným a praktickým zaměřením učitelé cíleně budují pracovní návyky, jako např. úpravu pracovního místa, držení psacího i kresebného náčiní, sklon sešitů, úpravu písemností. Rozvíjejí klíčové kompetence žáků, především schopnost získávat informace z různých zdrojů ve škole i mimo ni.

Obsah vyučovacích hodin byl specifikován podle charakteru jednotlivých předmětů i materiálních a prostorových možností školy. Učitelé dbali na aktivní zapojení žáků.

Pro všechny sledované hodiny byla charakteristická klidná pracovní atmosféra a tolerantní přístup učitelů k osobnosti žáka. Pracovní tempo některých žáků bylo velmi pomalé, někteří zapomínali

potřeby k výuce a domácí úkoly. Komunikace a interakce se odvíjely od zvolené organizace výuky, komunikace žáků byla často dosti neobratná, řada z nich měla problémy se správným vyjadřováním. Žáci většinou respektovali dohodnutá pravidla jednání a chování. V hodinách s využitím aktivizujících forem práce měli dostatek příležitostí k vzájemné komunikaci a jejich komunikativní dovednosti byly účelně rozvíjeny. Ve všech hodinách byli plně respektováni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, učitelé zohledňovali jejich individuální možnosti a schopnosti. Úpravu a úhlednost písma jednotlivých žáků učitelé důsledně kontrolovali při jazykovém vyučování a v matematice, v ostatních předmětech byly sešity často pouze vidovány. Verbální i neverbální projev všech učitelů byl přirozený a přátelský.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech v 1. – 5. ročníku jsou hodnoceny celkově jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V ČESKÉM JAZYCE

V průběhu inspekční činnosti se hospitace uskutečnily v hodinách jazykového vyučování, slohového výcviku i literární výchovy. Pro posouzení kvality výuky byly vybrány vyučovací jednotky v různých třídách všech ročníků druhého stupně, jedna hospitace byla realizována ve specializované třídě. Časová týdenní dotace hodin je v souladu se zvoleným vzdělávacím programem a činí čtyři hodiny týdně. Pro zájemce z nejvyššího ročníku vyučující organizuje kroužek přípravy k přijímacím zkouškám, ostatním žákům umožňují obě učitelky doučování, individuálně se jim věnují při přípravách na olympiády z českého jazyka, na různá vystoupení a soutěže. Výuku zajišťují v letošním školním roce dvě učitelky, obě vystudovaly tento předmět a navíc mají dlouholetou praxi. Tyto skutečnosti pozitivně ovlivnily její kvalitu.

V úvodu sledovaných hodin učitelky většinou seznámily žáky s cílem, někdy i s průběhem vyučovacích jednotek. Jako průběžná motivace byly zařazeny ukázky z krásné literatury, hádanky i žakovské referáty.

Klasifikační zkoušení bylo součástí dvou hodin (jazykového vyučování a literární výchovy), následné zhodnocení bylo zdůvodněné a odpovídalo předvedeným výkonům. Po každé samostatné práci následovala zpětná vazba. Žáci jsou vedeni k objektivnímu vzájemnému hodnocení i k sebehodnocení. Kontrolou žakovských sešitů a písemných prací žáků byla shledána jak přiměřená náročnost, tak i objektivita hodnocení jednotlivých prací. Touto problematikou (kromě jiných) se zabývá i předmětová komise učitelů českého jazyka. Při výuce převažovala dobrá pracovní atmosféra.

Všechny sledované vyučovací jednotky byly promyšlené a připravené. Obě učitelky mají zpracovány aktuální tematické plány. Kontrolou třídních knih bylo zjištěno plnění učebních osnov. Učitelky upřednostňovaly klasickou stavbu hodin s úvodním opakováním, nejčastěji frontální formou. Frontální výuka ve výkladové části převažovala u jedné vyučující, druhá ji doplňovala dalšími aktivizujícími metodami a formami – samostatnou prací žáků, diskusí o dané problematice. Kromě jedné hodiny učitelky věnovaly pozornost následnému procvičení a shrnutí učiva, v jednom případě shrnutí učiva provedli žáci samostatně. Závěrečné zhodnocení práce žáků se někdy uskutečnilo až o přestávce. Vyučovací čas byl zpravidla efektivně využíván.

Všechny vyučovací jednotky se uskutečnily v kmenových učebnách a probíhaly přiměřeným tempem. Žáci měli většinou dostatek prostoru pro práci (kromě jedné učebny v podkroví), světelné i tepelné podmínky byly vyhovující. Relaxace zaznamenána nebyla.

Materiální vybavení pro český jazyk je spíše nadprůměrné v oblasti jazykových příruček, další literatury, různých názorných materiálů, horší v oblasti didaktické techniky (výměna tříd při

použití videa, půjčování CD přehrávače od učitelů jazyků). Pomůcky byly ve větším množství využívány v jedné hodině, didaktická technika nebyla použita ani jednou.

Jazyková a komunikační úroveň učitelů je velmi dobrá, kladou důraz na tuto oblast, rozvíjejí komunikativní schopnosti a dovednosti žáků.

Žáci se speciálními potřebami byli ve výuce zohledňováni.

Na základě zjištěných skutečností jsou průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V MATEMATICE

Matematiku na druhém stupni vyučují tři učitelé, dva splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, třetí má vysokoškolské vzdělání neučitelského směru. Hospitace byly uskutečněny ve všech ročnících druhého stupně. Časová dotace v jednotlivých ročnících odpovídá učebnímu plánu zvoleného vzdělávacího programu, v šestém až devátém ročníku je na základní výši čtyř hodin týdně.

Důsledná vstupní motivace byla uplatněna jen v jedné navštívené hodině. Ostatní vyučující ji nahrazovali velmi stručným seznámením s průběhem hodiny. Průběžná motivace, povzbuzení a pochvala byla pozorována častěji. Zpětnou vazbu, podporu sebereflexe žáků stejně jako závěrečné shrnutí učiva a hodnocení výkonu žáků prováděl jeden z vyučujících. Společným rysem všech navštívených hodin byly kvalitní vzájemné vztahy, ve většině hodin příjemná pracovní atmosféra.

Výuka matematiky je v souladu s platnými učebními osnovami. Učitelé mají tematické plány zpracované na období měsíců bez stanovení počtu hodin na jednotlivé učební celky. Návaznost výuky matematiky v jednotlivých ročnících je zajištěna spoluprací vyučujících v předmětové komisi, duplicita učiva zjištěna nebyla. Plánování výuky a bezprostřední příprava učitelů na jednotlivé hodiny byly kvalitní.

Organizace, metody a materiální podpora výuky se ve sledovaných hodinách lišily. Většinou učitelé používali metodu výkladu, převažovala frontální výuka. Pestré metody a formy práce převažovaly jen v jedné hodině. V ní měli žáci možnost pracovat aktivně, učení mělo činnostní charakter. Vyučující využíval množství názorných pomůcek, žáky průběžně motivoval propracovaným pobídkovým systémem.

Při výkladu nové látky učitelé dbali na přesné formulace, učivo interpretovali věcně správně. Někdy nevěnovali náležitou pozornost dodržování zásad psychohygieny výuky - relaxaci žáků. Materiální zajištění výuky matematiky je na velmi dobré úrovni. Učitelé mají k dispozici nástěnné obrazy, modely geometrických těles a další pomůcky, v navštívených hodinách nebyly však použity. Výuka předmětu probíhá v kmenových třídách.

Z pohovoru s vyučujícími, kontrolou písemností a zápisů z jednání předmětové komise je zřejmé, že analýza výsledků je prováděna. Zjištění získaná rozbořením čtvrtletních prací jsou využívána při opakování a procvičování učiva.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice jsou hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V DĚJEPISĚ

Při inspekční činnosti byly realizovány hospitace v 6. - 9. ročníku u jedné odborně i pedagogicky způsobilé učitelky. Přestože tento předmět nevystudovala, na kvalitě její výuky se tato skutečnost neprojevila. Naopak učí jej mnoho let, shromáždila řadu různých historických materiálů a zajímavostí, pravidelně žáky připravuje k soutěžím. Časová týdenní dotace hodin je v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu, činí dvě hodiny ve všech ročnících. Žáci osmého ročníku si mohou z nabídky volitelných předmětů vybrat společenskovědní seminář.

V úvodu vyučovacích jednotek učitelka seznámila žáky s cílem hodiny, jako průběžnou motivaci zvolila např. četbu dobového textu, doplňování údajů do neúplného textu, samostatnou práci. Taktéž v průběhu výuky povzbuzovala a aktivizovala žáky, využívala mezipředmětové vztahy. V jedné hodině učivo aplikovala na historii města Úpice a jejího okolí. Po každé samostatné práci byla zařazena zpětná vazba. Klasifikační zkoušení se uskutečnilo ve dvou vyučovacích jednotkách, hodnocení odpovídalo předvedeným výkonům. Žáci respektovali dohodnutá pravidla jednání.

Všechny zhlédnuté vyučovací jednotky byly pečlivě připravené a vyznačovaly se promyšlenou stavbou. S tematickými plány korespondovalo právě probírané učivo a nebyla v nich shledána obsahová duplicita. Kontrolou třídních knih bylo zjištěno plnění učebních osnov. I když převažoval frontální způsob vedení výuky, byl citlivě doplňován dalšími formami a metodami – zejména velmi efektivní prací s dějepisnými atlasy, vyhledáváním a objasňováním pojmů, časovým řazením událostí, pozorováním a zkoumáním názorných materiálů a pomůcek. V řízeném rozhovoru vyučující podněcovala žáky k vyvozování samostatných závěrů na základě jejich dosavadních znalostí. Ve všech třídách vytvořila prostor pro samostatné aktivní učení žáků, na závěrečnou systematizaci poznatků a zhodnocení práce však v polovině vyučovacích jednotek nezbyl čas.

Organizace vyučovacích jednotek odpovídala psychohygienickým požadavkům, dle subjektivního posouzení světelné i tepelné podmínky ve třídách byly vyhovující, žáci měli dostatek prostoru na svou činnost. Při výuce byly používány mapy, učebnice, atlasy, další publikace, nakopírované texty a jiné názorné materiály. Didaktická technika nebyla využita. Komunikativní dovednosti žáků byly rozvíjeny, nepřesné nebo neúplné odpovědi opravovány, komunikace vyučující však převažovala.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v dějepise jsou hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V ZEMĚPISU A VE VOLITELNÉM PŘEDMĚTU SEMINÁŘ ZE ZEMĚPISU

Posouzení úrovně vzdělávání a výchovy je provedeno na základě hospitací, realizovaných u všech pedagogů vyučujících sledované předměty, a na základě studia materiálů s vazbou na výuku těchto předmětů.

Zeměpis vyučují tři zkušení pedagogové s příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilostí, seminář ze zeměpisu učitel nesplňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku tohoto předmětu, ale se zkušenostmi s výukou na střední škole. Tato skutečnost se částečně projevila v organizaci hospitované hodiny. Časová dotace předmětů odpovídá zvolenému učebnímu programu, osnovy jsou plněny. Všichni učitelé mají zpracovány aktuální tematické plány.

Učitelé motivovali žáky nejčastěji oznámením cíle a programu hodiny, využíváním vlastních zkušeností a zkušeností žáků, upozorněním na zajímavosti regionu, prací s výstřižky z tisku i aktuálními zprávami. Žáci řešili křížovky, rébusy a pracovali samostatně s namnoženými texty.

Na zájem o předmět má vliv i každoroční účast žáků ve školním kole zeměpisné olympiády. Vědomosti žáků učitelé hodnotili v úvodu většiny hodin formou zkoušení u tabule a u nástěnné mapy. Žáci byli hodnoceni objektivně, výsledná známka byla oznámena a vysvětlena před všemi žáky. Hodnocení práce třídy jako celku bylo provedeno na konci hodin jen ojediněle.

Téměř všechny hodiny byly vyučujícími dobře připraveny. Učitelé volili převážně klasické vyučovací metody, zvolené metody odpovídaly věku žáků a obtížnosti učiva. Převládal frontální způsob výuky, ale byla zařazena i samostatná práce žáků a práce ve dvojicích. Při výkladu nové látky učitelé udržovali pozornost žáků stálým zadáváním otázek a změnami činností. Přesto byli žáci v některých hodinách nepozorní, málo aktivní, narušovali práci projevy nekázně. Časté bylo využití mezipředmětových vztahů, učivo bylo žákům předkládáno odborně správně. Žáci pracovali s učebnicemi, atlasy a nástěnnými mapami. Psychohygienické zásady při výuce byly dodrženy, zápis do sešitů byl však v některých případech neúměrně dlouhý. Při výuce ve specializované třídě pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení se učitelka velmi svědomitě věnovala individuální práci s jednotlivými žáky a poskytovala jim účinnou pomoc.

Výuka předmětu se uskutečňuje v kmenových učebnách. Pomůcky jsou umístěny ve velmi prostorném kabinetu, ale jejich malý počet negativně ovlivňuje názornost výuky zeměpisu. Didaktickou techniku učitelé při výuce nevyužili.

Jazyková a komunikační úroveň učitelů je velmi dobrá až vynikající, úroveň komunikace žáků je celkově slabá. Většina žáků se omezovala na odpovědi jedním slovem. Přestože jim byly pokládány i problémové otázky a předkládány úkoly vyžadující aktivitu a schopnost komunikace, bylo vyjadřování žáků slabým článkem pozorovaných hodin.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v zeměpisu a v semináři ze zeměpisu jsou hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V PŘÍRODOPISU

Výuka přírodopisu je ve škole zajištěna dvěma pedagogy. Učí zde zkušená učitelka s dlouholetou praxí v základní škole, která splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, a učitel, který nastoupil na počátku tohoto školního roku, ale získal praxi na střední škole a jeho odborná způsobilost pro výuku přírodopisu je v souladu s právními předpisy. Vzhledem k účasti učitelky na lyžařském výcvikovém zájezdu školy byly sledovány hodiny přírodopisu pouze u jediného učitele. Časová dotace předmětu odpovídá zvolenému učebnímu programu, osnovy jsou plněny. Oba učitelé zpracovali aktuální tematické plány. Žáci nemají možnost rozvíjet svoje zájmy, znalosti a dovednosti v některém obsahově příbuzném volitelném nebo nepovinném předmětu, ve škole nepracuje žádný kroužek s přírodovědnou tematikou.

Úvodní motivaci zařazoval učitel do hodin jen výjimečně, vždy však oznámil cíl a náplň hodiny a poměrně velký prostor věnoval průběžné motivaci. V některých hodinách látku vhodně aktualizoval. V průběhu roku učitelé motivují žáky pořádáním soutěží v poznávání přírodnin, školních kol biologické olympiády a praktickou ekologickou činností. Žáci i učitelé v průběhu roku sbírají papír, plasty, byliny, kaštiny a čistí prostor kolem řeky Úpy. Škola má patronát nad kaštanovou alejí ve městě. Ve školním roce 2001/2002 byl poprvé pro žáky devátého ročníku uspořádán ekologický kurz. Laboratorní práce byly v minulém školním roce realizovány v rozsahu podstatně menším, než doporučuje zvolený vzdělávací program. Učitelé je částečně nahrazovali samostatnými praktickými činnostmi žáků.

Opakování navazovalo na probranou látku, učitel hodnotil žáky objektivně, vedl je k sebekontrolě a odpovědnosti. Ve všech hodinách věnoval pozornost opakování učiva z minulých hodin, pouze v části hodin rovněž závěrečnému shrnutí učiva a zhodnocení výkonu žáků.

Atmosféra, klima ve třídách a úroveň interakce mezi učitelem a žáky byly v různých třídách rozdílné.

Všechny sledované hodiny byly dobře připraveny. Jejich struktura odpovídala výukovým cílům, jejich stavba byla logická. Pokyny učitele byly jasné a srozumitelné. Organizace hodin odpovídala psychohygienickým požadavkům. Výběr učiva byl prováděn v souladu s věkem žáků a jejich znalostmi. Ve všech hodinách měli žáci možnost sdělovat své poznatky a zkušenosti, tuto možnost však realizovali poměrně málo. Vyučovací čas byl efektivně využíván. Učitel interpretoval učivo věcně správně. Do jedné z hodin byly velmi vhodně zařazeny žákovské referáty.

Výuka přírodopisu probíhala částečně v jednoduše, ale podnětně vybavené odborné učebně, částečně v učebnách kmenových. Názorné pomůcky byly zpravidla využity, didaktickou techniku do výuky učitel nezařadil.

Jazyková a komunikační úroveň učitele byla velmi dobrá, žáků podprůměrná. Rozvoj komunikačních schopností žáků často váz na jejich malé ochotě aktivně spolupracovat. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přírodopisu jsou celkově velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE SKUPINĚ PŘÍRODOVĚDNÝCH PŘEDMĚTŮ

Ve skupině přírodovědných předmětů byla hospitována výuka v hodinách fyziky, chemie a volitelného předmětu seminář a praktická cvičení z chemie. Vyučující fyziky i chemie mají požadovanou odbornou i pedagogickou způsobilost, vyučující volitelného předmětu má úplnou způsobilost pro výuku odborných předmětů ve školách 2. cyklu, nespĺňuje však podmínku pedagogické způsobilosti pro výuku ve školách 1. cyklu. Učitelka fyziky, která v době inspekce zastupovala jednu ze dvou vyučujících fyziky, je pedagogický i odborně způsobilá, tento předmět však nevystudovala.

Výuka sledovaných předmětů byla v souladu s učebními osnovami, odpovídaly jim i aktuální tematické plány. Učební osnovy byly plněny.

Teoretická výuka je soustředěna v maximální možné míře do učebny fyziky a chemie, k praktickým cvičením je využívána laboratoř. Prostředí pro výuku je podnětné, pozitivně ovlivňuje psychohygienu výuky. K jeho zlepšení chybí promyšlené a funkční využití nástěnné výzdoby. Část hodin je vedena v jiných kmenových učebnách.

Sledované hodiny měly klasický průběh. Vstupní motivace byla začleněná do úvodního zkoušení nebo opakování, někdy byl začátek hodiny omezen pouze na krátký vstupní pohovor se žáky, směřující k tématu hodiny. Cíl hodiny byl žákům vždy oznámen. Vyučující používali nejčastěji metodu výkladu, kombinovanou průběžnou komunikací se žáky. Ti dostávali prostor pro samostatnou práci a dodatečné procvičování učiva. Vyučovací čas byl účelně a efektivně využíván. Z hlediska členění hodiny bylo často více času věnováno počátečnímu opakování a procvičování na úkor výkladu nové látky a závěrečného opakování a shrnutí nového učiva. Základní učivo, odpovídající svým rozsahem a hloubkou schopnostem žáků i požadavkům

osnov, bylo v přiměřené míře doplňováno i učivem rozšiřujícím. Pozitivně se ve výuce projevovalo pravidelné využití učebních pomůcek a didaktické techniky nebo časté experimentování jedné z učitelek, která vede převážnou část hodin sledovaných předmětů. K názornosti a efektivnosti výuky přispívá značnou měrou konání laboratorních prací z fyziky a chemie a praktických cvičení z chemie v rámci semináře z tohoto předmětu. Předložené zápisy a protokoly mají velmi dobrou úroveň, obsahově i svou náročností odpovídají požadavkům osnov. Sledovaná výuka byla věcná a odborně správná, absence potřebného nadhledu a přehledu v problematice učiva fyziky byla patrná u vyučující bez odpovídající aprobeace. Průběžná motivace pochvalou či slovním hodnocením výkonů žáků byla nenásilně uplatňována při řešení úloh. Ústní zkoušení bylo prováděno jen ojediněle, vyučující měli dostatečné podklady pro hodnocení a klasifikaci žáků.

Výuka byla vedena na základě dohodnutých pravidel komunikace. Žáci se specifickými vývojovými poruchami učení byli při výuce zohledňováni. Některé hodiny však byly poznamenány nekázní a sníženou pozorností žáků. Slovní projev žáků byl velmi kusý, jednoslovný, komunikativní schopnosti žáků zejména vyšších ročníků velmi slabé. Výuka sledovaných přírodovědných předmětů je hodnocená stupněm velmi dobrý.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE SKUPINĚ SPOLEČENSKO-VÝCHOVNÝCH PŘEDMĚTŮ

K posouzení úrovně výuky byly uskutečněny hospitace ve vyučovacích jednotkách občanské výchovy ve dvou třídách 6. ročníku a v hodinách rodinné výchovy vždy v jedné třídě v 6., 7. a 9. ročníku u čtyř pedagogů. Výuku zajišťuje celkem pět pedagogů, avšak jeden z nich, který zajišťuje podstatnou část výuky těchto předmětů, byl se žáky na lyžařském výcvikovém zájezdu. Tři učitelky jsou odborně i pedagogicky způsobilé pro výuku na druhém stupni základní školy, dva pedagogové nikoliv. Jedna učitelka, která nemá odpovídající kvalifikaci, učí prvním rokem. Přestože ani jeden vyučující daný předmět nevystudoval, na kvalitě výuky se tato skutečnost odrazila jen částečně, neboť čtyři učitelé mají dlouholeté pedagogické zkušenosti. Krátká pedagogická praxe začínající učitelky se projevila menšími nedostatky v organizaci vyučovacích jednotek a také v tom, že nevěnovala dostatečnou pozornost záznamům v žákovských sešitech. Časová týdenní dotace obou předmětů je v souladu s učebním plánem zvoleného vzdělávacího programu, činí jednu hodinu.

Všechny hodiny začínaly úvodní motivací, nejčastěji učitelky oznámily cíl hodiny a společně se žáky připomenuly předcházející látku. Jednou byly zařazeny aktuality, které i s úkoly pro spolužáky si žáci připravili, jednou beseda v komunitním kruhu. Motivace se objevovala i v průběhu vyučovacích jednotek, nejčastěji pochvalou či povzbuzením. Dílčí hodnocení činností se realizovalo pravidelně, závěrečné hodnocení v některých hodinách chybělo. Probírané učivo bylo v souladu s tematickými plány, učební osnovy obou předmětů jsou plněny.

Všechny vyučovací jednotky byly předem promyšlené a připravené. Jejich organizace se v jednotlivých třídách dosti odlišovala. Společným rysem bylo, že všechny učitelky kladly důraz na komunikaci žáků, střídaly metody a formy práce, zařazovaly často modelové situace, které žáci řešili, někdy i zahráli. V některých hodinách převažovaly aktivní činnosti žáků. Všechny učitelky vytvářely dostatečný časový prostor pro prezentaci názorů žáků či jejich diskusi, ne vždy však důsledně rozvíjely komunikativní dovednosti žáků (odpovědi celými větami, spisovný jazyk). Někdy také narazily na nezájem žáků.

Psychohygienu výuky byla dodržována jen částečně. Všechny hodiny se uskutečnily v kmenových učebnách, které, kromě učebny IX. C, svou velikostí i vybavením odpovídají těmto zásadám. Žáci

měli podle subjektivního zjištění dostatek světla i tepla. Činnosti probíhaly přiměřeným tempem. Žádné relaxační chvílky či cvičení do výuky zařazeny nebyly.

Materiální vybavení školy pro tento předmět není příliš příznivé, ale všechny vyučující kromě učebnic využívaly další materiály, které získaly z novin, časopisů, literatury, nebo použily vhodné učební pomůcky z jiných předmětů.

Na základě zjištěných skutečností je kvalita výuky ve skupině společensko-výchovných předmětů hodnocena jako velmi dobrá.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ VE SKUPINĚ ESTETICKO-VÝCHOVNÝCH PŘEDMĚTŮ

Výuka předmětů výtvarná výchova a hudební výchova je zabezpečena celkem čtyřmi učitelkami, z nichž dvě splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Obě mají uvedené předměty ve své aprobaci. Hospitace byly realizovány ve třídách, ve kterých tyto učitelky působí. Zbývající dvě učitelky nemají odpovídající vzdělání pro výuku těchto předmětů na druhém stupni základní školy. V době inspekce nebyly ve škole přítomny.

V učebním plánu školy pro letošní školní rok je výtvarná výchova dotována v šestém a sedmém ročníku dvěma hodinami, v osmém a devátém ročníku jednou hodinou týdně. Hudební výchově je přidělena jednohodinová dotace v každém ročníku druhého stupně. Tím je učební plán školy pro tyto předměty v souladu se zvoleným vzdělávacím programem.

Vyučující posuzovaných předmětů mají zpracované tematické plány, které jsou v souladu s učebními osnovami. Jsou zpracovány rámcově, po tématech, ve výtvarné výchově s návazností na region. V hudební výchově je kladen důraz na hudební nauku i vlastní zpěv. Žáci jsou připravováni na soutěž v sólovém i vícehlasém zpěvu.

Všechny sledované hodiny byly velmi dobře připravené po formální, obsahové i materiální stránce. V úvodu hodiny výtvarné výchovy byla zařazena beseda o díle místní významné malířky. Po motivační přípravě a seznámení s námětem, postupem práce a výtvarnou technikou žáci pracovali samostatně. Pracovali s chutí, vyučující je taktně usměřňovala. V závěru hodiny byly výsledky práce společně zhodnoceny.

Vyučující hudební výchovy střídala formy a metody práce v krátkých celcích. Opakování pojmů z dějin hudby střídaly společný zpěv a zpěv malých skupinek, rytmické hry, samostatná práce z hudební nauky a poslech. Ve zhlédnutých hodinách bylo patrné zaujetí většiny žáků pro předmět. Vyučovací jednotky byly vedeny s vysokou odborností, avšak přiměřeně vzhledem k věku a schopnostem žáků.

Materiální podmínky pro výuku výtvarné a hudební výchovy jsou příznivé. Výuka probíhala ve dvou kmenových třídách, které jsou zařízeny a upraveny jako poloodborné učebny.

Celkově je výuka předmětů s esteticko-výchovným zaměřením hodnocena stupněm velmi dobrý, kvalita výuky výtvarné výchovy je vynikající.

VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY ZJIŠŤOVANÉ ŠKOLOU

K hodnocení výsledků vzdělávání a výchovy škola nevyužívá komerční testy, vedení školy upřednostňuje vlastní evaluační nástroje. Na prvním stupni vedoucí učitelky pro 1. a 2. ročník a pro 3. – 5. ročník zadávají dvakrát ročně kontrolní práce z matematiky a českého jazyka. Spolu s vyučujícími jednotlivých tříd provedou analýzu a určí další postup. Tuto problematiku řeší kromě jiného i na schůzkách metodického sdružení.

Na druhém stupni jsou v průběhu školního roku zadávány: čtvrtletní písemné práce z matematiky, kontrolní práce z českého jazyka – diktáty a slohové práce, testy z anglického a německého jazyka. Výsledky jsou pedagogy, jednotlivými předmětovými komisemi i vedením školy analyzovány, v případě potřeby jsou z nich vyvozovány závěry. Tyto evaluační nástroje umožňují vedení školy porovnávat a hodnotit výsledky práce v rámci školy.

Důležitým kritériem pro žáky, rodiče, pedagogy i veřejnost jsou výsledky přijímacích řízení na střední školy. Úspěšnost žáků v rozmišřovacím řízení je velmi dobrá, ve školním roce 2001/2002 v prvním kole přijímacího řízení bylo přijato 86 % žáků, v druhém kole zbývající. Ze zájemců o studium na víceletém gymnáziu bylo přijato 17 žáků (81 %).

Objektivní informace o úrovni vědomostí žáků školy v kontextu s žáky ostatních škol ve městě či okresu škola získává díky účasti žáků v různých soutěžích, zejména vědomostního zaměření. Žáci se pravidelně zúčastňují soutěží, např. Mladý historik (v době inspekční činnosti 4. místo v okresním kole), olympiád v českém jazyce, v matematice, zeměpisu, fyzice, chemii, Pythagoriády, matematické soutěže Klokánek, soutěží v poznávání přírodnin, Mladých zdravotníků a celé řady sportovních a umělecky zaměřených soutěží. Výsledky všech soutěží vedení školy sleduje a na konci školního roku vyhodnocuje ve školní soutěži „O nejlepšího žáka ve vědomostních a dovednostních soutěžích“ a „O nejlepšího sportovce školy.“ Sledování jsou všichni, kteří se jakékoli soutěže zúčastní.

Dalším evaluačním nástrojem jsou pravidelné hospitace a kontroly výchovně-vzdělávací činnosti. Výsledky z hospitací a kontrol jsou vedením školy analyzovány, s pedagogy projednány a jsou z nich vyvozovány závěry.

Náležitá pozornost je věnována také žákům neprospívajícím. Rodiče, či zákonní zástupci žáků jsou o prospěchu informováni na třídních schůzkách, kromě toho jsou písemně informováni v průběhu měsíce května, tedy v době, kdy je ještě možné známky opravit. Sledováním prospěchu a chování se zabývá pedagogická rada, informace jsou součástí výroční zprávy stejně jako údaje o výsledcích přijímacích řízení. Používané evaluační nástroje umožňují vedení školy porovnávat a hodnotit výsledky práce.

Zvolené vzdělávací programy škola plní, vzdělávání a výchova ve všech sledovaných předmětech a skupinách předmětů je v souladu s učebními osnovami. Celkově jsou průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve všech sledovaných předmětech a skupinách předmětů hodnoceny jako velmi dobré, ve výtvarné výchově jako vynikající. Pozitivním jevem je, že se vedení školy spolu s pedagogy zaměřuje na evaluaci výsledků vzdělávání.

SOUČÁSTI ŠKOLY

REALIZACE ČINNOSTI ŠKOLNÍ DRUŽINY

Do dvou oddělení školní družiny (dále jen družina nebo ŠD) je zapsáno 46 žáků 1. – 3. ročníku. Rozdělení je početně rovnoměrné. ŠD navštěvují pouze žáci této školy. Ranní provoz je od 6:30 hodin, odpolední vychází z potřeb rodičů, v tomto školním roce končí ve 14:30 hodin.

ŠD navazuje na vzdělávací program školy formou činností odpočinkových, rekreačních, zájmových, věnuje se rovněž přípravě na vyučování zejména zábavným procvičováním učiva různými didaktickými hrami a upevňováním školních poznatků při pobytu venku. Vhodně doplňuje vzdělávací program pořádáním exkurzí, besídek, výstavek dětských prací. Rovněž v případě zájmu rodičů zajišťuje péči o žáky v době mimo vyučování (zejména v době pololetních a jarních prázdnin).

V družině je vedena tato dokumentace:

- zápisové lístky pro žáky přihlášené k pravidelné docházce,
- přehled výchovně vzdělávací práce.

Docházkové sešity vychovatelky nevedou, neboť k nepravidelné docházce do ŠD nejsou přihlášení žádní žáci.

Přehledy výchovně vzdělávací práce jsou vedeny a pravidelně vyplňovány. Jejich kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky:

- časté přelepování, škrtnání a opravy zapsaných údajů,
- chybějící kontrolní činnost ze strany vedení školy (v loňském ani letošním roce nebyla provedena ani jedna hospitace),
- pravidelné každotýdenní sledování videa.

Ve ŠD je určena vedoucí vychovatelka, ta zhotovila dva dokumenty upravující pravidla činnosti ŠD: Řád školní družiny a Plán práce vychovatelek pro školní rok 2002 – 2003. Obě vychovatelky zpracovávají týdenní plány výchovně práce ve školní družině. Podle platného právního předpisu vydává Řád školní družiny ředitel školy, nikoliv vedoucí vychovatelka. Řád školní družiny není zpracován v souladu s Metodickým pokynem k postavení, organizaci a činnosti školních družin.

Po dohodě se zřizovatelem platí rodiče žáků docházejících do družiny poplatek za každý den, kdy jejich dítě družinu navštíví.

Realizace činnosti školní družiny je hodnocena jako průměrná.

Organizace a průběh činností ve školní družině

Byly zjištěny nedostatky v zajištění bezpečnosti žáků v době stravování, kdy žáci byli přivedeni do školní jídelny třídní učitelkou, tam ponechání pod dozorem určených učitelů. Tím nedocházelo k plnění režimových momentů, u žáků mladšího školního věku velmi potřebných: hygiena před jídlem, správné stolování apod. Z jídelny žáci odcházeli do družiny samostatně, měli možnost volně a bez dozoru se pohybovat po budově školy. V jejich příchodu do herny ŠD byly rozdíly až padesát minut. Další organizace činnosti již probíhala bez závad.

Při inspekci byla sledována práce obou oddělení. Žáci měli dostatek času k odpočinkovým činnostem (sledování videa, poslech čtení, klidové hry apod.). Následovalo zaměstnání dle týdenního plánu. V I. oddělení to byly pohybové hry, do kterých se žáci se zaujetím zapojovali, v II. oddělení přírodovědné činnosti, jež byly založeny na čtení a ukázkách obrázků ze života vodních živočichů, zejména želv. Následovala ukázka správného krmení želvy a byli určeni žáci, kteří budou v nejbližších dnech želvu samostatně krmit. Velmi dobrou úroveň měla motivace, vzájemné vztahy mezi žáky i mezi žáky a vychovatelkami. Pro rozvoj tvořivosti, spolupráce a seberealizace byl vytvořen dostatečný prostor.

Z družiny žáci průběžně odcházeli do zájmových kroužků, čas jejich odchodu je řádně zaznamenán v přehledech výchovně vzdělávací práce.

Po skončení zaměstnání a úklidu heren se děti převlékly pro pobyt venku a odešly ze školní budovy.

Organizace a průběh činností ve školní družině jsou hodnoceny jako průměrné.

Realizace činnosti školního klubu

Pojetí školního klubu (dále jen ŠK nebo klub) je odlišné od pojetí ŠK v jiných školách. Vznikl v době, kdy byl v Úpici v 90. letech zrušen dům dětí a mládeže. Škola nejdříve převzala činnost kroužků, po navrácení budovy domu dětí a mládeže v restituci poskytla i prostory pro činnost. Jedná se vlastně o soubor zájmových kroužků, který je v Úpici znám jako „Klub zájmové činnosti“. Docházejí do něho žáci ve věku 6 – 15 let z města a okolí. V tomto školním roce má klub v patnácti skupinách 198 žáků.

Klub nabízí tyto kroužky: anglického a německého jazyka, basketbal, cvičení na sportovním nářadí, flétničky, mladý požárník, plastický modelář, stolní tenis, šachy, florbal, počítače – programování a náboženství. Kroužky jazyků vedou ve dvou dnech v týdnu od 7:00 do 7:45 hodin učitelé, ostatní kroužky v odpoledních hodinách (mezi 14:30 a 20:00 hod.) realizují externí pracovníci. Vedoucí kroužků vedou místo přehledů práce zájmového útvaru deníky pro domy dětí a mládeže. Tyto deníky nebyly během inspekce ve škole k dispozici, vedoucí kroužků je měli doma.

Vnitřní řád není vypracován. Vedením klubu je pověřena zaměstnankyně školy na poloviční úvazek, v druhé části úvazku vykonává práci hospodářky. Vedoucí školního klubu vede evidenci pracovní doby vedoucích jednotlivých kroužků za každý měsíc, podle které jsou tito pracovníci honorováni.

Organizace a průběh činností ve školním klubu

Hospitace ve školním klubu nebyly uskutečněny, neboť v průběhu dvou dnů, kdy kontrola v družině a klubu probíhala, byly v činnosti pouze dva kroužky s tělovýchovným zaměřením (ve čtvrtek od 17:30 do 18:30 hodin cvičení na sportovním nářadí a v pátek od 14:00 do 16:00 hodin florbal). Informace v této kapitole jsou získány od vedoucí školního klubu.

Družina a klub pořádají každoročně o hlavních prázdninách týdenní tábor střídavě v Janských Lázních a Jestřebích horách. Účastní se ho 25 – 30 žáků, 3 vychovatelky a 2 kuchařky ze školní jídelny.

Přehled o činnosti klubu je zveřejněn ve vitríně na budově školy. Přibližně dvakrát ročně jsou občané informováni o činnosti klubu prostřednictvím článků v Úpických novinách

Realizace činnosti školního klubu je hodnocena jako průměrná, neboť i přes zjištěné nedostatky vyplývá ze získaných informací nesporný přínos pro trávení volného času dětí plnicích povinnou školní docházkou. Stejně je hodnocena organizace činností.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Rozhodnutí Školského úřadu Trutnov o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, čj. 29/POO/99 s účinností od 1. 10. 1999, ze dne 28. 11. 2000 není v souladu se zřizovací listinou školy – chybně je uveden v obou dokumentech název školy.

Sestavení rozvrhu hodin

Kontrolou rozvrhu hodin sestaveného pro letošní školní rok bylo zjištěno, že polovina žáků tříd IX. A má ve čtvrtek sedm vyučovacích hodin v jednom sledu. Vyhláška upravující organizaci vyučování umožňuje pouze šest hodin v jednom sledu.

Tematická inspekce

Souběžně s komplexní inspekcí byla realizována tematická inspekce „Vzdělávání individuálně integrovaných žáků s mentálním postižením v základních školách“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003.

Dotazníky

V rámci komplexní inspekce byly padesáti pěti namátkově vybraným žákům ze 4. – 9. tříd zadány dotazníky. Jejich výsledky byly vyhodnoceny a vedení školy bylo s nimi seznámeno. Vyjádření rodičů i starších žáků byla převážně pozitivní. Přípomínky se týkaly malého rozsahu práce s počítači, nedostatečné informovanosti žáků o nebezpečí terorismu a v menší míře vzájemných vztahů mezi učiteli a žáky a žáky navzájem.

ZÁVĚR

Základní škola Bratří Čapků, Úpice, Komenského 151, okres Trutnov poskytuje základní vzdělání a plní svou výchovně-vzdělávací funkci kvalitně. Je to umožněno personálními i materiálními podmínkami, ale také vytvářením dobrých pracovních podmínek vedením školy i jejich vstřícným přístupem k ostatním pracovníkům. 70,6 % výuky vedou učitelé odborně i pedagogicky způsobilí. Pedagogové projevují zájem o další vzdělávání a účastní se různých seminářů a kurzů. Na kvalitu jejich práce má kladný vliv odpovědná kontrolní činnost vedení školy. V základní škole byl vybudován propracovaný a funkční informační systém, který zabezpečuje informovanost rodičů, či zákonných zástupců, žáků i širší veřejnosti o činnostech školy.

Současné materiálně-technické podmínky školy jsou do určité míry limitujícím činitelem dalšího zvyšování úrovně výuky - chybějící školní hřiště a pozemek, velikost některých učeben, zastaralé osvětlení některých učeben. Prostory pro výuku jsou účelně zařízené. Jejich vybavení a výzdoba je pedagogicky podnětnější na prvním stupni základní školy, učebny na druhém stupni jsou z hlediska vybavení i psychohygieny na průměrné úrovni. Úprava některých kmenových tříd na odborné učebny a jejich využívání k tomuto účelu přispívá k zefektivnění výuky. Vybavení školy učebními pomůckami a didaktickou technikou je na velmi dobré úrovni, tyto materiální zdroje nejsou však v plné šíři využívány.

Převážně zkušený pedagogický sbor svým výchovným a vzdělávacím působením zajišťuje harmonický rozvoj osobností žáků. Dobrá organizace výuky, promyšlený postup i využívání aktivizujících metod a forem práce přispívají k účelnému využívání vyučovacích časů. Určité rezervy byly shledány v časté absenci shrnutí poznatků a zhodnocení práce v závěrečných fázích vyučovacích jednotek a v důslednějším zaměření na rozvoj komunikativních dovedností žáků. Žákům se speciálními potřebami (zařazeným do specializovaných tříd i do tříd jiných) se učitelé věnují často individuálně a zohledňují je ve výuce.

Vedení školy spolu s metodickými a poradními orgány zaměřuje svou pozornost i na výsledky vzdělávání. Žáci se zúčastňují soutěží vědomostního i výkonnostního charakteru a dosahují v nich velmi dobrých výsledků.

Výchovně-vzdělávací činnost školní družiny i školního klubu je hodnocena jako průměrná, nedostatky byly zjištěny v oblasti organizace činnosti i její kontroly ze strany vedení školy.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Svatava Fejglová	S. Fejglová v.r.
Členové týmu	Mgr. Bc. Květoslava K. Dřevíkovská v.r. Dřevíkovská	
	Mgr. Věra Nosková	V. Nosková v.r.
	PaedDr. Antonín Kačírek	A. Kačírek v.r.
	Mgr. Eduard Suchanek	E. Suchanek v.r.
	Mgr. Pavel Baštář	P. Baštář v.r.

Další zaměstnanci ČŠI

Dana Luňáková, Jaroslava Pešková

V Hradci Králové dne 17. března 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. března 2003

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat Podpis
za školu

Mgr. Martin Zakouřil

Mgr. Martin Zakouřil v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Královéhradeckého kraje, OŠMT	2003-04-04	091 437/03-5170
Zřizovatel: Město Úpice	2003-04-04	091 436/03-5170

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány